

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaktija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 30 kap. ant atskiro lapo 15 kap.
Už nekrologus imama kaip už apgarsinimus.

Nė 6.

Kaunas 23 d. Sausio 1906 m.

Pirmi metai.

Metai prasideda nuo 1 d. sausio ir pasibaigia 31 d. gruodžio. Todėl N. V. 1 ir 2 su 3 musojo laikraščio, kaip išleisti prieš naujus metus, skaitosi pavyzdiniais; kad jie visi jau išdalinti, tai paskiaus užsisakiusiems jų nebeteks.

Red.

EVANGELIJA

ant Senujų Užgavėnių nedėlios

pagal šv. Mateušo 8.

Aną metą pasakė Jezus minioms tą prilyginimą: Prilyginta yra dāngaus karalystė žmogui gaspadoriui, kursai labai anykstie išėjo samdyti darbininkų į savo vynyčią. O suderėjęs su darbininkais po grašį ant dienos, musiuntė anus į savo vynyčią. Ir išėjęs apie trečią valandą, išvydo kitus dykus ant turgaus vietos stovinčius. Ir tarė jiems: Eikite ir jūs į mano vynyčią, o kas bus teisinga, duosiu jums. O anie nuėjo. Ir vėl išėjo apie šeštą ir devintą valandą ir teipo-gi padarė. O apie vienuoliktą išėjo ir atrado kitus stovinčius ir tarė jiems: Ko čia per visą dieną dyki stovite? Tarė jam: jog niekas mūsų nesamdė. Tarė jiems: Eikite ir jūs į mano vynyčią. O kad vakaras atėjo, tarė Viešpats savo vynyčios užveždėtojui: Pavadink darbininkus ir atiduok jiems užmokesnį pradėjęs nno paskučiausių iki pirmųjų. Kad tadą atėjo, kurie apie vienuoliktą valandą buvo atėję, ėmė po grašį. O atėję pirmieji tikėjos daugiau apturėsią, bet ėmė ir anie po grašį. O imdami murmėjo prieš gaspadorių, sakydami: Tie paskučiausi vieną valandą dirbo, o padarei anus lygius su mumis, kurie dienos ir karščio sunkumą nešiojome. O anas, atsakydamas vienam iš jų tarė: Prieteliau, nedarau tau skriaudos: ar ne po grašį su manimi suderejai? Imk kas yra tavo, ir eik, noriu teip ir tam paskučiausiam duoti, kaip ir tau. Ar-gi man nedera daryti ką norių? Ar tavo akis yra pikta, jog aš esu geras? Taip bus paskučiausi pirmais, o pirmieji paskučiausiais. Nes daug yra pavadintų, bet maža išrinktų.

Trumpas Evangelijos pareiškinimas

Mieliausi Kristuje! Dangiškasis gaspadorius kelis sykius išaina ant turgaus ir visados daug randa žmonių dykų, be darbo. Kaip-gi puikiai tas šios dienos Evangelijos paveikslėlis pritinka svetui. Juog šimtais ir tukstančiais galime priskaityti tokių žmonių, kurie dykuodami ir tinginiuodami visą savo praleidžia gyvenimą, jokio nenori imties darbo. Dievas ne dykuoti sutvėrė žmogų, bet darbuoties, todėl nelengva bus jiems išsiteisinti skaitliaus diena atėjus.

Kiekvienas dykavimas, nors ir žemiškuosę dalykuosę yra pragaištingas, bet dvejopai pragaištingas yra tinginiavimas dušios išganymo reikaluosę. Zmonės perka ir parduoda, veda žmonas ir išteka, žemiškus krauna turtus, įvairius veda reikalus bet apie augštesnes gerybes, apie dušią, apie Dievą tankiai ir mislyti nepamislyja.—O nors kartais ką ir daro dėl Dievo, dėl dušios, tečiaus kaip-gi tankiai jų maldos, jų geri darbai yra nevaisingi, nes yra padaryti ne iš Dievo meilės ir ne Jo mylistoje. Koki-gi su mumis Viešpats vakarop padarys skaitlių, jei mes per kiaurą dieną ant turgaus stovėjome dyki?

Nerupestis ir tingėjimas prie gerų darbų pirmiausia šias tris su savimi veda pasekmes: gerų darbų apleidimą, paojų įpulti į sunkius griekus ir amžiną paskundą.

Toki tinginį V. Dievas bara Šv. Jono Apreiškimo knygoje: „Žinau tavo darbus, jog neesi nei šaltas, nei karštas. Bet, jog esi drungnas, o nei šaltas, nei karštas pradesiu tavę mesti iš burnos. Sakais esąs turtingas ir praturtėjęs, nieko nereikalaujas. O nežinai, jog esi menkas, ir nuskurdęs. ir beturtis, ir žabalas, ir nuogas.“ Tai tikras tinginiavimo paveikslas. Kas tokiamę yra padėjimę, tas Dievo akisę yra nuogas. žabalas ir pavargėlis. Gyvenimas be darbo, be gerų darbų, be dorų yra tai gyvenimas dykas ir bevaisis. Stropus ir darbštus krikščionis visa savo gyvenimą priseja dorų, idant jos augtų ir sirbtų lig jo smerčio. Toksai krikščionis nuolatai savo atmin-

tyje šiuos Apaštalo turi žodžius: „Kas šykščiai tesėja, tas šykščiai ir tepiaus, o kas sėja palaiminimuose, tas palaiminimuose ir piaus.“ Tuotarpu apsileidęs ir tinginys žmogus gyvena sau, nežinodamas, kam jis gyvena. Negalima jį vadinti piktadariu, nes nieko taip labai pikto jis nepadare, bet ir gero nieko jis nedaro. Jis tingi melsties, tingi eiti bažnyčion, ant galo jis tingi ir sau ką gero padaryti. O kitas labai yra stropus žemiškuose daigtuose, stropiai žemiškus krauna turtus, bet yra užšalęs ir apmiręs, kad reikia ką gero dušiai padaryti. Tam fikslui stinga ir laiko ir noro. Tokio žmogaus gyvenimas yra panašus į ukamą, šaltą ir miglotą dieną, kurioje niekas neauga ir nesirbsta. Tokioje širdyje visi geri pasiruošimai (pasišvietimai) nusmelkti.

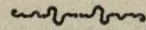
Koksai gali būti tokio gyvenimo galas?

„Kas šykščiai sėja, tas šykščiai ir piaus“ Kas nieko nepasėjo, tas nieko ir nepiaus. Nerupestingas ir tinginys su tuščiomis rankomis prieš Dievo sostą stosis. Uolaus ir darbštaus žmogaus gyvenimo knygos bus pilnos prirašytos dorų, o tinginio knygos bus tuščios ir tada tinginys pasijus esąs ir nuogas ir menkas. Bet to dar negana, užšalimas ir tingėjimas stuma žmogų į įvairius sunkius griekus. Žmogus negali ilgai tarp dangaus iš žemes korulti (kyboti), negali ilgai būti bevaisis. Jei par stropumą prie Dievo garbės nesusijungsime su Dievu, tai svietas ir mūsų pagadintas prigimimas patrauks mus ant pikto: „Kas manosi stovįs, tegu saugojas kad nepavirstų“. Nėvienas pagaliaus švenčiausis ir teisingiausias nestovi taip stiprai, kad negalėtų pavirsti. O kas manydamos stovįs, nesirupintų darbuoties, tas butinai turi pavirsti.

Dievobaimingas žmogus prieš kiekvieną dreba grieką ir saugojas nors mažiausiųjų, nes jis žino, jog iš mažų nuodemių baisūs gimsta griekai. Dėlto tai jis, lavindamas savę ir iširdamas savo galę prieš mažesnius pagundinimus, pergali ir priveikia kuodidžiausius. O žmogus ingus prie gerų darbų, nesirupinąs mažosiomis nuodėmėmis, argi galės sunkesniųjų išsisaugoti? Ar-gi jis atskirs mažą grieką nuo didelio? Ar-gi jis nelaikys didžiausius griekus už mažus? Dėlto tai sako Viešpats: „Kas mažamę yra ištikimas, tas ir didžiamę bus teisingas; o kas mažamę yra neteisingas, tas ir didžiamę bus neteisingas.“ Teisingas, kovodamas su nedorybėmis, glaudžias prie Dievo, nes žinos silpnas esąs; žino, jog tiktai su Dievo pagalba gali pagundinimus priveikti. Dėlto neapleidžia Dievo, bet artinas prie Jo ir maldauja Jį. Priešingai, tinginys nei kovoti nemėgina ir teip lengvai brenda griekuosna, o kaipo, kad upelis į didžią pavirsta upę, taip ir mažas nusidėjimas ilgainiui dideliu tampa grieku.

Ir koksai to bus galas? Užšalimas ir tingėjimas yra kelias vedas prapultin.—Taip nusprendė patsai Viešpats: „Kiekvienas medis, kurs neatneša gero vaisiaus, bus iškirstas ir į ugnį įmestas“. Tai-gi Mieliausi, saugokimes dvasiško tingėjimo! Nors rytais ir

vakarais kalbedami poterėlius, žadinkime savyje Dievo meilę, idant neataušų mūsų širdis. Męs visi esame darbininkai Dievo vynyčioje, taigi darbuokimes ligi galo, idant atėjus vakarui, nepaliktumime be užmokesnio. Amen.

DARBININKŲ KLAUSIMAS LIETUVOJE.

I.

Paskutiniame laike kaip visur, teip ir pas mus iškilo ant viršaus labai svarbus, teip vadinamas „darbininkų klausimas“—Lietuvoje turime, rodos, daugiaus kaip pusę milijono teip vadinamų „bežemių žmonių“, kurie persisamdo ukininkams už „bernus“, dvarponiams arba žemvaldžiams už „kumiečius“ ir fabrikantams už visokius „darbininkus“. Paskutiniame laike daug vietose ukininkų, dvarų ir fabriky darbininkai pareikalavo, kad jiems alga padidintu ir darbą pamažintu. Zinoma, iš to nėra ko stebeties, delto kad kiekvienas žmogus nori gerai gyventi, bet ar tie darbininkų reikalavimai visados gali būti išpildomi, tai čia jau visai kitas klausimas. Gyvename dabar tokiose laikuose, kad visi skundžiasi ant savo sunkaus medžiagiško padėjimo: darbininkai skundžiasi, jiems reikia sunkiai dirbti, o už jų darbą mažą alga jiems temoką. Ukininkai ir dvarininkai arba žemvaldžiai skundžiasi, iš savo žemės darbininkams brangios algos negali beužmokėti. Fabrikantai skundžiasi, per didžių darbininkų reikalavimų, kaslink jų medžiagiško buvio pagerinimo, negali išpildyti, o geriaus jie darbininkus paleisia ir fabriky uždarysia, kas tankiai jau ir atsitinka. Ir ištiesų! darbininkai arba tarnai gali „streikuoti“ arba nuo savo darbdavio reikalauti, kad alga padidintu arba darbą pamažintu, bet kas išeis iš to, kad darbdavys, viską apruokavęs be savo skriaudos, darbininkų reikalavimų negalės išpildyti? Jeigut jis panoretu darbininkų reikalavimus išpildyti, tai jis pats tuojaus subankrutytu. Ar-gi darbininkas savo medžiagiškame reikale turi geisti, kad jo darbdavys neatbutinai subankrutytu? Man rodos, kad ne. Kokią naudą turētu darbininkai, kad dvarponys arba fabrikantas, negalėdamas pakakinti arba užganedinti savo darbininkų reikalavimų, apleistu savo žemę arba uždarytu fabriky, atleidęs visus savo darbininkus šalin? Man rodos, kad darbininkai iš to neturētu jokios naudos, bet, priešingai, nevienam darbininkui badas tuojaus į akis pažiurētu. Bet manęs paklausite: „ką kaltas čia darbininkas, kad jam darbdavys negali užmokėti geros ir priderančios algos? darbininkas dirba, tai jam turi buti užmokėta alga, o kaip jo darbdavys išaina ant jo darbo, tai darbininkui tas visai ne galvoje“. Bet aš čia vėl paklausiu: „ką kaltas darbdavys, kad jis prie dabartinių ekonomiškų sąlygų savo darbininkams brangios algos negali mokėti?“

Jeigut jis panorėtu savo darbininkams brangią algą mokėti arba darbą numazinti, tai jis greit subankrutytu. Išrodymui tos mano nuomones kaip paveikslą paimkime ukininką, gyvenantį ant dvidešimt dešimties žemes (30 margių). Toksai ukininkas, jeigut jis nori gerai žemę išdirbti ir neturi savo priaugančių vaikų, tai turi samdyti berną, pusbernį, tarnaitę ir piemenį. Bernui jis moka metinės algos 40—50 rublių, duoda drabužį (drapanas), kurs į piningus paruokavus, kaštus 12—15 rublių, duoda valgį, kurs per metus kaštus 40—50 rublių. Dabar pusbernio metinis užlaikymas ir alga reikia spręsti apie 50—70 rublių, tarnaitės alga ir užlaikymas vėl 50—70 rublių, piemens alga ir užlaikymas 25—30 rublių. Tuos visus piningus suneškime į kruvą ir bus apie 200—250 rublių. Na, padėkime, kad ukininkas metų gale savo darbininkams teuzmokes tik tai 100—120 rublių t. y. vieną algą, o duoną, mėsą, sviestą, pieną ir drabužį (drapanas) jis iš savo ukės dykai turi, bet, jeigut jis tą duoną, mėsą, sviestą, pieną ir drabužį, kurį duoda savo darbininkams, parduotu, tai piningus paimtu, o jeigut pirktu, tai vėl piningus užmokėtu. Ar neteip? Tas viskas kuri buti paimta iš jo ukės ir apversta į piningus. Dabar vėl suruokuokime: kiek kaštus paties ukininko, jo moters ir vaikų užlaikymas? o juk dar priderėtu ir pačiam ukininkui algą turėti, rasit dar didesnę už savo berno, jo moterei, kuri lygiai dirba, teip-pat algą, rasit nemažesnią už paprastą tarnaitę... paskui pridėkime mokesčius nuo žemes, visokias rinkliavas, netikėtus išleidimus, kaip tai, ant krikštynų, ant vestuvių, ant laidotuvių, ant padargų pataisymo, paskui suruokuokime smulkesnius išleidimus, kaip tai, ant druskos, gazos, ant siuvėjo, kalvio, maluninko ir tt. Duok Dievė, kad ant to viso pakaktu 300 rublių. Prie tų 300 rublių pridėkime šeimynos algą ir užlaikymą 200—250 rublių, apturesime 500—550 rublių. Tiek tai pinigų ukininkas iš žemes valako (20 desimtinių) turi išimti. Dabar apsprėskime ant piningų visus žemes vaisius, kuriuos ukininkas per metus apturejo iš to žemes valako. Suruokuokime javus kaip tai, rugius, kviečius, miežius, linus, daržoves, gyvولیus, kurie per ištisus metus jam priaugo, apsprėkime ant piningų ir paklauskime, ar tie žemes vaisiai, kuriuos ukininkas iš žemes valako per metus apturėjo, bus verti 500—550 rublių? Man rodos, kad niekad nebūsi verti. Tasai jo žemes valakas vaisių už 500—550 rublių per metus niekad neišduos. Kad žemes valakas per metus jam išduota vaisių už 500—550 rublių, tai reikia, kad žemė iš prigimimo butu labai derlinga arba gerai įkrėsta, kad butu užvesta dauglaukinė ukė, kad butu pagerinta gyvولیų veislė, kad butu užvesta pienininkystė ir tt. Bet ar daug tokių ukių mes Lietuvoje rasime? Man rodos, kad tokias ukes Lietuvoje galėtų ant pirštų suskaičiuoti ir čia kalbama visai ne apie tokias ukes, bet kalbama apie ukes, kurios išduoda 4 arba 5 javų

grudus, yra išdalytos į režius arba į „šniurus“, užlaiko menką arba nusmukusių gyvولیų veislę ir tt. Tokių ukių Lietuvoje yra daugiausiai. Bet, ar tokios ukės iš žemes valako gali išduoti per metus vaisia už 500 rublių? Zinoma, kad negali. Dabar klausimū kilsta: ar toksai ukininkas savo darbininkams gali padidinti algą arba juos geriaus užlaikyti? Atsakau: niekad! Jeigut jis savo darbininkams pakeltų algą arba pagerintų jų užlaikymą, tai pastai ukininkas tuojaus nusibankrutytų. Čia gali sustoti šimtas (100) socialistų ir raginti darbininkus, kad „streikuotų“, kad reikalauti algos padidinimo arba darbo numazینimo, ir tai nieko nepadės. Darbininkai gali išbėgioti, bet ukininkas algos jiems nepakels, dėlto kad ukininkas neturi iš kur pakelti. Iš tuščio, sako, ir Salamonas nepripils. Šiandieną jau, rodos, ir be socialistų raginimo, daug vietosę mūsų ukininkai gyvena be bernų: patį ukininkauja ir patį bernauja, dėlto kad iš žemes samdininkams algos negali užmokėti. Bet koks tai ukininkavimas? Žemė—neišdirbta, nieks ant laiko nepasėta, nieks ant laiko neatimta, na, ir vargsta kaip peles po parugas! Zinoma, ukė, stokojant darbininkų, kas-metą krinta žemyn ir ukininkas vis garsingiaus skundžiasi ant „blogų metų“, ant neužderėjimo javų, ant visokių nepasivedimų ir tt. Bet, ką čia reikia daryti? kaip tą darbininkų klausimą išrišti? ar-gi mūsų ukininkai teip-pat turi „streikuoti“ prieš savo žemelę—maitintoją ir reikalauti, kad ji daugiau vaisių išduotų? Nė! man rodos, kad su „streikais“ žemes neišveiksime ir neprispirsime, kad ji daugiau vaisių išduotų, iš kurių darbininkams galėtų algą padidinti, čia reikia kibties kitokių vaistų arba pragumų: *reikia pagerinti arba padidinti žemes produkciją (išdavimą), reikia panaikinti režius arba šniurus ir pereiti į viėnkėmius arba viensėdrius, reikia užvesti dauglaukinę ukę, reikia pagerinti gyvولیų veislę ir uždėti pienininkystę su surių liejimu ir su sviesto dirbimu „centrafugomis“.* O tas viskas reikalauja ne „streikų“, bet daug-daug darbo ir ilgo iaiko, bet yra tai tikras ir seniai išbandytas kelias, vedantis prie geroves netikt patį ukininką, bet ir prie padidinimo algos ir geresnio užlaikymo jo darbininkų. Kadą bus užvesta tokia progresiviška ukė, tai valgys duonele su sviestu ir gerai užbaltintus barščius „su porciją“ ne tik patis ukininkas, bet duos ir savo darbininkams. Tai ir bus, man rodos, vienutinis vaistas pagerinimui medžiagiško buvio ukininkų darbininkams. Dabar paimkime dvarponius arba žemvaldžius ir paklauskime, ar jie savo darbininkams daug gali pakelti algos? Dvaruose yra samdoma ant žemės valako maž-daug du darbininku. Mokama jiems metinės algos apie 100—120 rublių. Zinoma, čionai jau ruokuojasi viskas: piningai, ordinarija, karvės užlaikymas ir tt. Dvaro darbininkai yra tankiausiai žmonės su šeimynomis t. y. su pačiomis ir vaikais. Kiekvienas pripažįs, kad darbininkui su šeimyną per metus už 100 arba 120 rublių

yra labai sunku išmisti. Todėl pažiūrėjus į dvaro „kumiečius“, iš jų veidų gali matyti, kad jie kenčia neperteklių: veidai išblyškę, sudžiuvę, blogai apsirėdę, iš rodo tarsi elgetos (ubagai). Bet, ar dvarponis be savo skriaudos jiems gali algą padidinti ir darbą numazinti? Man rodos, kad daug negali. Jeigut jis dar pridės 20 arba 30 rublių t. y. padidys algą iki 150—160 rublių, tai daugiaus pridėti be savo skriaudos jis niekad negalės. Už nudurimą vieno žemės valako jam prisieis mokėti 300 rublių. O kur kiti dvaro reikalai ir mokesčiai? Administracijos užlaidymas, padargų įtiekimas arba pataisymas, palukos už melioraciją arba už paskolintus piningus iš banko ir tt. Ant tų visų reikalų nuo žemės valako dar mažiausiai reikia pridėti 100 rublių. Tai-gi žemės valako apdirbimas dvarponiui kaštuos apie 400 rublių. Dabar vėl klausimas kilsta: ar dvarponis iš to žemės valako per metus išims vaisių už 400 rublių? Čia vėl visoje savo nuogybeje atsistoja prieš akis žemės derlingumas ir kultura, ukiška pramonė ir mokėjimas išsiversti savo žemės vaisiais. Dvarininkų žemelė pagal savo derlingumo nemaž nėra geresnė už mūsų ukininkų žemę, o pagal kultūros (išdirbimo ir įkrėtimo) rasiť biškį stovi augščiau už ukininkų žemę. Jeigut dvarininko žemė iš prigimimo yra derlinga arba ant augšto kultūros laipsnio pastatyta, tai 400 rublių iš žemės valako per metus jis visados išims, bet, jeigut bus paprasta mūsų lietuviška žemelė, kuri išduoda 4 arba 5 grūdus, tai už 400 rublių vaisių iš žemės valako jis niekad neišims per metus. Ką reikia daryti? Pasakysite: tegul dvarininkai pastato savo ukę ant augštesnio kultūros laipsnio, tegul užveda ukišką pramonę, tai ir galės darbininkams brangesnią algą mokėti. Teip išpultų, rodos, padaryti, bet ar tai lengvu ir greitai galima ukę pagerinti, ar greitai ir pigiai uždėsi ukišką pramonę? Čia reikia ilgų metų nuolatinio darbo, o žinoma, reikia įdėti nemaž ir kapitalo. Taisybė kur-ne-kur mūsų dvarponių buvo bandyta uždėti progresivišką ukę dvaruose t. y. pagerinta žemės išdirbimą naujos galdynės padargais (įrankiais), užvesta geresnę gyvolių veislę, įtaisyta pienininkystę (centrafugine), kur-ne-kur įtaisyta garinius malunus ir tt. Bet tas kaštavo daug piningų, kurie rasiť buvo skolinti iš banko, o bankas mielaširdystes darbais neužiima, bet liepia užmokėti palukas arba kapitalą. Kuomet užsienyje*) dvarponiai arba žemvaldžiai pagerinimui savo ukės gauna iš banko piningų pasiskolinti už 2 arba 3%, musiškiai dvarininkai už tą patį pasiskolinimą moka bankui 6—7%. Anglijoje arba Vokietijoje rugių pudas kaštuoja 1 r. 20 k. o Lietuvoje tamę pačiamę laikę tarpats rugių pudas kaštuoja 65 kap. arba 70 kap. Anglijoje sviesto svaras kaštuoja 60—70 kap. o Lietuvoje 30—40 kap. Skyrius prekėse, kaip matote, nemažas. Užsienyje žemės produktai (vaisiai) bemažo ant trečdaliao yra brangesni, o piningų pasiskoli-

nimas (kreditas) ukei pagerinti yra pigesnis ant pusės. Jeigut mūsų dvarininkai gyventų Anglijoje arba Vokietijoje, tai iš žemės valako turėtų pelno per metus netiktai 400 rublių, bet du kartu po 400 rub. t. y. 800 rublių. Tuomet ir savo darbininkams mokėtų du kartu brangiaus kaip dabar. Bet gyvendami siandieną Rusijoje, kamę yra visai kitokios gyvenimo sąlygos, kamę žemės vaisiai yra pigūs, o piningų pasiskolinimas žemei pagerinti yra brangūs, mažai teturi pelną iš žemės ir dėlto savo darbininkams negali mokėti brangios algos. Nevienas iš mūsų dvarininkų rasiť norėtų pagerinti medžiagišką buvį savo darbininkų, bet, viską apruokavus, jis be savo skriaudos to negali padaryti, delto kad jis turėtų daugiaus išleisti, kaip jo žemė pelno atneštu. Čia jau kiekvienas, visai nesimokinę buchalterijos, gali suprasti, kad toksai ukininkavimas (daugiaus piningų išleisti kaip pelnyti) greit gali pasibaigti ukės nu puolimu. Paklausyť: „ką čia kalti darbininkai, kad jie nori valgyti, apsidaryti (apsirėdyti) ir žmoniškai gyventi?“ Žinoma, kad darbininkai čia vėl nekalti. Bet kaš čia kaltas? Man rodos, čia yra visukalčiausias abelnas ekonomiškas mūsų šalies arba krašto nuskurdimas. Čia nėra kaltas nei dvarponis X. kad jis savo darbininkams temoka maža algą ir liepia sunkiai dirbti nuo saulės užtekėjimo iki užsileidimo, nei jo darbininkai, kurie reikalauja algos „pridėti“ arba darbą pamažinti, bet kaltas yra visas krašto apsileidimas, kaltas yra tas sloginimas apsireiškimo ypatiškos žmonių iniciativos, kalta yra ta betvarkė viešiamę žmonių gyvenimę, žodžiu sakant, kaltos yra abelnos mūsų siandieninio gyvenimo sąlygos. Prašalinkite tas visas painijas. kurios užlaiko tą mūsų krašto apsileidimą, varžo mokslą ir apšvietimą, slogina visus privatiškos iniciativos apsireiškimus, leiskite dirbti pačiai žmonių draugijai, o pamatysite, kad visi atsibus kaip iš miego, pagerės mūsų ekonomiškas arba pininginis stovis, ukininkai ir žemvaldžiai galės mokėti didesnę algą darbininkams ir išnyks tie aštrus prietiki, kurie šendieną atsirado tarp darbdavių ir darbininkų...

Ką pasakiau apie dvaro ir ukininkų darbininkus, tą patį galėtu pasakyti su mažomis parmainomis ir apie dirbtuvių arba fabrikų darbininkus. Pramonė ir prekyba visados remiasi ant žemdarbio. Jeigut žemdirbiams arba žemvaldžiams eina blogai, tai ir pramonininkams arba prekėjams negali buti geriaus. Pramonė ir prekyba su žemdarbiu yra teip susimezgosios kaip kuno sąnariai su vienas-kitu. Jeigut vieną kuno sąnarį pažeisime, tai tuojaus žaizda atsiliepi ir ant sveikųjų kuno sąnarių. Pripažinome, kad šendieninis mūsų ukininkų žemvaldžių ekonomiškas buvis yra nuskurdęs, tą patį reikia pasakyti, kad ir fabrikantų „gešeftai“ eina ne geriaus. Kur tiktai žiuri, visosę prekybos ir pramonės šakosę viešpatauja abelnas stagnacija (užsiturėjimas). Vieni tą pramonės ir

*) Užrubežyje.

prekybos stagnaciją aiškina karės laiku, kiti darbininkų „streikais“, bet, man rodos, kad fabrikantai ir prekėjai teip-pat pjauna vaisius to paties krašto apsilaidimo. Darbininkų klausimas fabrikose apsireiškė dar aštriau. Iš to nėra ko stebėtis. Jeigut mes pripilsime katilą vandens, užkaisime ant ugnies, o ant katilo viršaus uždėsime tamprų, be jokios skylės, dangtį, tai vanduo, katilę uždarytas, pradės virti, kunkuliuoti, pasidarys jamė daug garo, kurs norės per kokią plyšę laukan iš katilo išbėgti, bet neradęs skylės, įgaus tokią spėką (syla) kad jis gali išmušti dangtį arba patį katilą suplėšyti. Ką mes dabar čia kaltinsime: ar katilą ir dangtį, kad jie neištūrėjo garo spėkos ir suplyšo, ar patį garą, kad jis mums dangtį ir katilą suplaišino? Man rodos, čia nebus nei vienas, nei antras kaltas t. y. nebus kaltas nei garas, nei katilas, bet užvisus bus kaltesnis tas, kurs ant katilo viršaus uždėjo dangtį, nepadaręs jame skylės garui išbėgti. Ar ne teip? Teip-pat mes ilgą laiką girdėjome, kad fabrikosę tarp darbininkų ir darbdavių yra nesutikimai, kurie verda ir kunkuliuoja tarsi garas, bet ant tų nesutikimų buvo uždėtas tylos dangtis, kurs tuos nesutikimus norėjo užtroškinti, bet paskutiniame laikę nesutikimų garas iš pusės darbininkų įgavo tokią spėką, kad vietomis išmušė didelę skylę netikt fabrikantų katilę bet ir pačiam dangčio uždėtojų akis ištvilkino. Vieni kaltino „garą“ t. y. darbininkus, kad jie pakėlė maištą prieš savo duondavius—fabrikantus ir pridirbo jiems daug blėdies, kiti kaltino „katilą“ t. y. fabrikantus, kad jie išnaudojo darbininkų spėkas, tretieji kaltino tą „dangčio“ uždėtoją, t. y. apsilaidimą ir tamsybę nekurių valdančiųjų, kurie norėjo viską užgniaužti arba užtroškinti. Bet kas pasirodė? pasirodė, kad garas turi spėką, kuri neprotingai vartojama, gali pridirbti daug bledies, bet protingai vartojama, gali būti labai naudinga arba antreip sakant: darbininkas turi tiesą žmoniškai gyventi, o kas tą tiesą laužo arba pamina po kojų, tas neprotingai su juom' apsieina ir iš to gali turėti nemaž pražuties; teip-pat katilas yra tvirtas ir naudingas indas, bet jeigut jo neprižiūrėsime, jis be laiko gali susprogti arba sudegti arba antraip sakant: fabrikantas yra mums naudingas žmogus, nes jis turi daug pinigų, gali duoti darbą ir uždarbį daugybei žmonių, bet tegu jis žiuri į darbininką nekaipo į „fizišką spėką“, kurią už pinigus galima nupirkti, bet tegu žiuri kaipo į sau lygų žmogų, reikalaujantį valgyti ir žmoniškai gyventi, tegu naudojasi jo darbu išmintingai, o priešingai, jeigut fabrikantas žiurės į darbininką kaip į kokią mašiną, dirbančią jam pinigų, tai ta mašina gali pagesti arba perspogti, o jos skeveldros gali atsimušti į paties fabrikanto pinigų matšelį. Na, o „dangčio uždėtojas“? dangčio uždėtojas arba prižiūrėtojas teip-pat yra reikalingas, bet jis turi būti protingas žmogus, kad reikalui esant mokėtų garą nuleisti ir katilą apsaugoti nuo perspro-

gimo arba aiškiau sakant, vyresnybė savo ypatoje turi būti išmintingu tarpininku tarp darbdavių ir darbininkų, turi prižiūrėti, kad darbdavys neskriaustų, darbininkų ir tt. Kas iš to išeina? išeina tas, kad visur reikia tvarkos, meiles, žmoniškumo. Teip tai, vargingas yra mūsų darbininko buvis, bet negeresnis yra padėjimas ir darbdavių. Ir kaip mes iš to vargingo padėjimo galime išsiristi? Čia vėl mums tarsi į akis duria, kad reikia mokslo arba apšvietimo, reikia padidinti žemės ir pramonės produkciją, reikia liuosybės privatiškos iniciativos, reikia liuosybės draugijų arba kompanijų, reikia daugiau tvarkos mūsų viešiamę gyvenimę ir tt. Tuos vaistus vartojo už mus apšviestiesnios tautos ir neapsiriko. Teip-pat ir mes, jeigut norime gyventi ir kaipo tauta neišnykti, turime vartoti tuos pačius vaistus, apšviestiesnių tautų šeniai jau išbandytus. Dabartiniame sumišimų laikę atsirado ir pas mus anot Evangelijos žodžių „netikri pranašai“, kurie prisimetę darbininkų „prieteleis“ ragina darbininkus užpulti ant dvarų, ant fabrikų, ant kapitalistų, ir tt. ir prisisavinti svetimą gerą. Sauvalė, padaryta iš pusės darbininkų arba iš pusės darbdavių nėkur gerų vaisių neišdavė. Prietikiuose tarp darbininkų ir darbdavių visados turi būti guodojama tiesa ir teisybė. Kas nesilaikys tiesos ir teisybės, tas ar pirmiaus ar paskiaus turės nukentėti. Darbininkai geriaus padarytų, kad visokių kurstytojų neklausytų ir su savo darbdaviais patįs susitaikintų.

„Darbininkų klausymas“ yra labai platus, reikalaujantis iš visų pusių išaiškinimo. Viliuos dar prie to „klausimo“ sugrįžti tolesniuose NN. „Nedėldienio Skaitymo“, o dabar pakaks ir to.

Dėdė Atanasas.

NUTARIMAS.

kuri batinai turi pildyti gyventojai Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų, išduotas sulyg AUKŠČIAUSIO paliepimo, išleisto 29 Sausio dienoje 1904 metų.

1. Uždraudžiama visoki susirinkimai namuose, ant gatvių ir rinkų, įtaisomi kaip neprisilaikant įstatymo apie susirinkimus nuo 12 spalio, teip ir darbams arba pasiteiravimams, nukreiptiems prieš valstijos saugybę (pavojingiems valstijai) ir viešą tvarką.

2. Uždraudžiama nešiojimas ir laikymas ugnešaunančių ir šaltų šarvų, kastietų ir kitų panašių įrankių, ne turint tam tikro pavelyjimo, o teipogi pardavimas šarvų ir patronų neprisilaikant išduotų šiam dalykui parėdymų (taisyklų).

3. Uždraudžiama visokia sauvalė ir prievarta prieš bent kokią ypata, o teipogi dievnamių, izdo arba privatiško (žmonių) turto.

4. Uždraudžiama reikalauti nuo gyventojų pinigų reikalams uždraustų draugijų ir susibendravimų, o teipogi ir visuose tokiuose atsitikimuose, kuomet toks reikalavimas esti palydimas grumojimais ir prievarta.

5. Uždraudžiama pakurstymas ir privertimas fabrikų, dvarų arba kitų darbininkų, o teipogi pardavikų ir kitų tarnaujančių pirklybos ir pramonės užvedimuose ir nami-

nių tarnų—prie pametimo darbo ir užsiemimo, o teipogi krautuvių, magazinų, dirbtuvių ir kitų savininkų—prie uždarymo jų.

6. Uždraudžiama valščionims sauvalingai, bei leidimo tam tikros valdžios, atstatinėti nuo vietų: mokytojus, valščių raštininkus ir išrinktus valščių ir kaimų valdininkus prieš sukakant laikui, ant kurio jie buvo išrinkti.

7. Uždraudžiama kaimų ir valščių susirinkimams atsisakinėti nuo darymo nutarimų (prigovorų) apie išdėstymą izdo, viešų, valščiaus ir naturališku mokesčių ir prideryščių, uždėtų ant kaimo draugijų sulyg įstatymų, o teipogi uždraudžiama valščionims atsisakinėti nuo pildymo šių prideryščių.

8. Prasikalte nepildymu šito nutarimo tampa baudžiami administratyvišku keliu arestu liki 3 mėnesių arba pinigiska bauda (štriuopa) liki 500 rublių.

Šitas nutarimas pradeda savo veikmę tuojaus po jo viešam apskelbimui.

Vilniaus, Kauno ir Gardino
General-Gubernatorius General-Leitenantas
K r š i v i e k i s.

Sausio 4 dieną 1906 m.
miestę Vilniuje.

Kartu su šiom, sulyg parėdymo Vyriausio Šalies Viršininko, yra apskelbiama Kauno gubernijos gyventojams.

1) Jog atsiakrtojant tokiems užpuolimams ir nedorybėms, kaip sumušimas izdo degtinės krautuvių (monopolijų), išgriobimas pačtų ir t. t.,—apskričiai (pavietai) kuriose tokie nusidėjimai bus atsitike po šito nutarimo išdavimui, bus tuojaus apskelbti ypatingos sargybos padejime, pasinaudojant sujungtomis su šiuo padėjimu baudomis jų aukščiausiamę laipsnyje.

ir 2) jog vietose, apskelbtose padiditos sargybos padejime (o tuom labjau—ypatungos), nukaltinti už užmušimą arba už pasikėsėjimą ant užmušimo valdininkų, taps paduoti, sulyg 17 straipsnio įstatymo apie padiditą sargybą, po karišku teismu (sudu), ir taps kaltinami sulyg karės tiesų.

Nuo Kauno Gubernatoriaus.

APIE RINKIMUS CIESORYSTĖS SEIMAN.

ATSIŠAUKIMAS

į Valščionis Kauno Gubernijos.

ŠVIESIAUSIS CIECORIUS isklause žmoniū balsa: Jis šaukia išrinktus iš visos Rusijos atstovus Giesorystes Seiman, ten jie turės apsvarstyti, kaip surėdyti Rusiją sulyg naujo budo; jie apsvarstys įstatymus, ir nuo šio laiko nėjoks įstatymas ne turės vertės be pritarimo Giesorystes Seimo; jie prižiurės, ydant išleidimai iš valstijos izdo butu teisingai daromi; ir daugelį kitų didelių ir svarbių reikalų turės jie Seime išrišti.

Suprantoma, jog Ciesorystes Seimas tiktai tuomet bus žmonėms naudingas, jeigu bus išrinkti jo sąnariais tinkantys vyrai, tokie vyrai, kurie supranta žmoniū reikalus ir vargus ir žinos kaip atstovėti ir aprupinti žmoniū reikalus.

Pas mus rinkimai yra dalykas naujas, nepriprastas. Užtai žmonės turi gerai susiprasti, sumaningai ir išmintingai apsvarstyti šitą dalyką, ydant išmintingai galėtų elgtis renkant savo atstovus Ciesorystes Seiman. Jug Seimas turi pasakyti Ciesoriui, iš ko kyla vargas ir netvarkystė Rusijos žemėje, turi nuroditi, kaip pagelbėti tėvyne.

Valščionių rinkimai nebus tiesioginiai, tai yra valščionys ne rinks tiesiog Sanarius Ciesorystės Seiman; valščių susirinkimai išrinks paslėptu kamoliukų metimu tik tai igaliotus (plenipotentus) nuog valščių, po du nuo kiekvieno valščiaus; šiti igalioti, susivažiavę pavieto miestan, išrinks iš tarpo savės rinkikus: Kauno paviete—2, Vilkmerges—7, Naujoaleksandrovsko (Pažerėnų)—7, Panevėžio—6, Raseinių—6, Telšiu—5 ir Šiaulių—6, iš viso—39. Šitieji rinkikai, susivažiavę gubernijos mieste išrinks iš savo tarpo vieną sanarį Ciesorystes Seiman, ir potam podraug su rinkikais kitų luomų, išrinks likusius 5 sanarius Ciesorystes Seimo, iš viso skaičiaus rinkikų kaip valščionių, teip ir kitų luomų. Žinoma, valščionys, suprasdami visą rinkimų svarbumą kaip dėl visos tėvynės, teip ir dėl jų pačių reikalų, pasirupis išrinkti tokius Seimo sąnarius, kurie galės atstovėti Seime teisingus žmoniū reikalavimus.

Jau pirmutiniai valščionių rinkimai valščių susirinkimuose yra labai svarbus; žinoma, tiktai nedaugelis iš išrinktų per valščių susirinkimus vyru galės patekti Ciesorystes Seiman, bet šitie vyrai sulyg savo išmanymo rinks tikrus rinkikus, o jau šitie rinkikai išrinks ir Seimo Sanarius; deltoji jeigu valščių susirinkimuose taps išrinkti netinkantys vyrai, toki bus ir jų išrinkti Seimo sąnariai. Deltoji nereikia rinkti vyru lengvadušių, ne suprantaneziū savo užduoties; tokie vyrai ne atstovės suvųjų reikalus, ir bus tiktai nuolankiais įrankiais rankose kitu ypatų ir padarys tą, ką jiems kiti palieps arba paprašys; nereikia rinkti žmoniū nedorų—jie gal parduoti jusu reikalus... Bailus, nedrąsus vyrai, kurie bijosi ištarti savo nuomonę arba žodi, ypač prie vyresnybės—ir netinka. Reikia atsiminti, jog renkant reikia turėti savo protą ir valią; nieks ne turi tiesos prispirti išrinkti toki arba kitoki: žmones privalo elgtis, kaip jiems tinka. Reikia elgtis renkant igaliotus nuog valščių sumaningai, nuolatai atsimdami, jog koksai bus šitas rinkimas, tokie bus ir Seimo sąnariai. Valščių susirinkimuose ir pavietų susivažiavimuose valščionys rinks vyrus tiktai iš tarpo savės, tai yra tiktai valščionis; gubernijiniame gi susivaževime jiems reikės rinkti ir vyrus iš kitų luomų. Be abejonės, valščionių nauda yra tame, ydant Seiman patektų daugiau tokių vyrų, kurie ištikro supranta valščionių reikalus.

Kelionė rinkikų valščionių ant susivažiavimo gubernijos miestan bus apmokama po 5 kapeikas nuog viorsto, o kas pateks į sąnarins Viešpatystės Seimo, tas, gyvendamas sostapylėje, gaus, kaip ir visi Seimo sąnariai, po 10 rublių ant dienos. Deltoji neturtingumas valščionio ne gali trukditi jo išrinkimo.

Valščių susirinkimuose, renkant igaliotus (plenipotentus), gali dalyvauti vien tiktai tie žmonės, kurie priguli prie šių susirinkimų; kiti gi žmonės, kurie. nėsti susirinkimų sąnariais, tuose susirinkimuose ne gal buti. Susirinkime vadovauja valščiaus staršina, kurisai teipogi gali buti išrinktas, norint susirinkimui, igaliotu nuog valščiaus.

Pirm negu rinkti valščių igaliotus valščių susirinkimuose, kaimų draugystės (starostijos) gali, jeigu panorės, paskirti naujus rinkitinius (vibornus) į valščių susirinkimus.

Skundas ant neteisingo valščių susirinkimų elgimosi renkant igaliotus reikia paduoti, laike trijų dienų nuog rinkimo dienos, į pavietinę rinkimo dalykams komisiją arba tiesiog, arba per valščiaus staršina.

Apie dieną, kurioje bus rinkimai valščių igaliotų visoje Kauno gubernijoje, bus apskelbta savo laike per Žemiečių Viršininkus.

19 gruodžio valdaujantysis senatas nusprendė: apskričio teismę (okružnamę sudę) katalikai prisiektiniai posėdininkai (prisiažnyje zasedateli) reikia *saikinti rusiškoje kalboje*, o jeigu atsisakytų, išmesti iš prisiektinių skaitliaus ir paduoti teisman; o liudytojai (svietkai) jeigu atsisakytų prisiekti kiteip, kaip tik lenkiškai, reikia išklausinėti be prisiekos, bet pirmiausia išaiškinus didelį atsakymą už ne-teisingą liudyjimą.

* *

Nuo 3 sausio leista priimti *telegramas lenkiškoje kalboje* Vilniaus gubernijos 24 punktuose, Volyniaus gub.—10, Vitepsko g.—11, Gardino gub.—41, Kauno gub.—43 Minsko gub.—24, Magiljavo gub.—16, Padoliaus gub.—66 ir Kijevo gub.—8 punktuose.

* *

Iždo miškų rėdybai prisakyta: 1) atsitikus reikalui, pardavinėti valstiečiams mišką iš rėžių paskirtų 1906 metų kirtimui, 2) atsitikus neatidėtinam reikalui, valstiečiams pardavinėti ir sveiką mišką ir tai už pusę vertės, ir 3) kiek tik galima numažinti kaucija (zalog), imamoji kirtinio iškuopimui apsergėti. Kad valstiečiai daug kartų skundėsi vyriausybei, vietinės miškų rėdybos permažai tepaskiria kirtinių, todėl dabar įsakyta tiek paskirti kirtinių, kad užtektų naminiams valstiešių reikalams.

* *

Viršesnioji žemdarbio rėdyba atrašė Kauno gubernatoriui, šiuo laiku iždo žemių („kazionų“) dalinti žmonėms nėra leista. Nedaug esą iždo žemės nedidelių gabalų, likšiolaik išduodamų nuomon (arendon); tai tuos gabalus dabar galima busią be turgų išnuomoti valstiečių bendrijoms, padavus pirmiausia prašymą žemiečių viršininkui, kurs valstiečių prašymą nusprendęs teisingu, paleis augštesniai vyresnybei.

Sibirę tai galima esą duoti žmonėms žemės pagal 6 biržio 1904 metų įstatą; kurie nori, tesikreipia prie pavietinės vyresnybės.

Tiktai, gal, neiširas norinčių dėl žemės gabalo išsigabenti į tokias tolybes. Jug ir ten nedykai duos žemę, tik ant išsimokėjimo.

Žinios iš visos Rusijos.

Varšuvoje 18 sausio sušaudyta 5 revoliucionerai, nukaltinti už dirbimą ir mėtymą bombų, plėšimą turtų ir užpuldinėjimus

Prėkuleje (Kuršo gub.) karės teismo nusprendimu pakarta didysis Grobino pavieto kurstytojas Šrausk; vienkart sušaudyta 12 revoliucionerių. Pabaltmario kraštas jau rimsta, smarkiai suvaldomas kareivių; tiktai Ringos miestę dar atsitinka smulkus susirėmimai valdybos su revoliucioneriais. 19 sausio naktį kareiviai apsupė Dorpato universitetą, iškratė; sujėmė 1 profesorių ir 4 studentus.

Peterburge 19 sausio atvykusi Kursko valsčių deputacija dėl žemės dalinimo buvo priimta Šviesiausio Ciesoriaus Carskoje Seloje, kurs pasakė jiems šituos žodžius: „Malonu man regėti jus. Jūs, broliukai, turite žinoti, juog kiekviena savaties tiesa yra nepalytėtina: Kas yra dvarponio, tai jam ir priguli; kas yra valstiečio, tai jam priguli. Zemė, dvarponių valdomoji, priguli jiems, lygiai teipat, kaip jūs žemė priguli jums. Kiteip negali buti. Cia nei ginčias negali buti. Noriu, kad jūs apsakytumėt tai saviems kalmynams. Aš rupinuos valstiečiais, Aš neužmiršiu jų. Jusų reikalai Man brangūs. Aš rupinšiuos jais, kaip rupinos velionis Mano tėvas. Kai bus sušauktas valstijos Seimas, jisai vienkart su Maniu nuspręs, kaip tai

geriaus išrišti. Turėkite viltį, juog Aš sušelsiu jus, bet atkartoju: visuomet atminkite, juog savaties tiesa yra šventa ir nepalytėtina“.

— Antrasis mokintojų susivažiavimas nusprendė, kiekvienai tautai reikint lavinties savoje prigimtoje kalboje. Šeštasis nusprendimų punktas teip skamba: „Susivažiavimas išreiškia ačiu tiems mokintojams Listuvoje, kurie užjautė lietuvių reikalavimus gimtinės kalbos mokyklėse“. Skaitant šitą nusprendimą, susirinkusieji ilgai rankomis plojo.

Ant *Kaukazo* revoliucionerai vietomis pabugę ateinant kariumenės, patįs bėga prie valdžios, pasiduodami ir prašydami dovanoti; vietomis maištas silpsta; bet anaipol dar ne visas Kaukazas nurimo. Totoriai su armėnais nėra dar pilnoje santaikoje.

Vladivostoke neseniai buvo pakėlę maištą juro kareiviai. Nuėjęs maldytų generalas Selivanov'as, nieko nepadarė; begrižtantį atgal jį smarkiai sužeidė. Nemažo burio kariumenės reikėjo numalšinti sukilusiems.

Gomelio miestę juodašimčiai 13 sausio įniko žudyti žydus, magazinus plėsti; uždegė miestą. Geroji dalis miesto sudegė, užmuštų ir sužeistų labai daug. Pagaliaus atėjusi kariumenė suvaldė piktadarius, 15 sujėmė.

Po visą plačią Rusiją šiuo laiku daroma kratos, revoliucioneriai buriais areštuojama; tulosę vietosę randama krautuvės bombų, dinamito, patronų, šautuvų ir šaltųjų ginklų.

ŽINIOS IŠ UŽRUBEŽIO:

Danijos karalius Kristijonas mirė 16 sausio senatvę. Ant sosto užžengė jo Sunus Fridrichas, gimęs 1843 metais.

Amerikos Jungtinėse Valstijose ketinama padidinti laivynas, padauginti ir pagerinti kariumenė. Prie to raginant Japonija. Per 3 mėnesis: liepžiedžio, rugpjūčio ir rugsėjo ant Jungtinių Valstijų geležinkelių per nelaimingus priepuolius pražuvo 1033 žmonių, sužeista 1386. Traukiniai susitiko 1606 kartus, nuėjo nuo bėgių 1530 kartų.

Turcija pagaliaus, rasit jau ištiesų, žadanti prileisti kitų Valstijų pasiuntinius peržiūrėti turtišką Makedonijos buvį, dėl įvedimo ten geresnės tvarkos.

Japonija rupinasi užkirsti kelią Rusijos pirklybai visoje Mandžurijoje.

— Japonijos imperatorius labai maloniai priėmė Tėvo Šventojo pasiūstąjį ten vyskupą O'Connel; vietiniai gyventojai pasirodė jam irgi prielankūs. Tokio miestę tasai vyskupas laikė prakalbą į didelę suseigą: buvo tukstantis pagonių ir tik šimtas vietinių krikščionių. Visi susirinkusieji sušuko: „tegyvuojie Popėžius!“ Tuojaus-pat vienas pagonis priėjęs prie vyskupo paaukavo Tėvui Šventajam plotą savos žemės.

— Dėl blogų metų Japonijoje kaikiuriuosę vietosę esąs badas. Valdyba ketinanti nupirkti nuo Suvienytųjų Amerikos Valstijų Pilipinų salas.

Francijoje, pagal naują istatą, bažnyčias reikės katalikams nuomoti už piningus nuo valdybos. Paryžiaus miestę valdyba darė aprašymą šv. Klotildos bažnyčios sienų ir turto; parapijonai neleidė; kilo muštynės, per kurias sužeista 50 kareivių ir policistų ir 30 parapijonų. Dėl to kruvino atsitikimo bažnyčioje, nekuriė pakėlė protestą valstijos Seime, kad salaužyta įstatos liejant kraują bažnyčioje.

Austrijoje Vienos miestę neseniai mirė Kuningas Bikel, universiteto profesorius. Pirmiaus jisai buvo luteronų pastorium; bet giliaus ištyrinėdamas tikybos mokslą, sup-rato luteronų tikyba esant klaidingą, priėmė katalikybę,

tapo išventintas Kuninguosna ir priimtas už mokytojų Minsterio universitetę. Vokėčių valdybos persekiojamas už katalikybę, persikėlė pirmiausia Iusbruko, pagaliaus Vienos universitetan.

Katalikų bažnyčios padėjimas Australijoje.

Apie tai laikraštis „Espero katolika“, išleidžiamas Prancuzijoje tarptautiškoje kalboje „Esperanto“, paduoda šias žinias:

„Metuose 1838 visoj Australijoje katalikų buvo tik mažas būrelis su vienu kunigu. Šiandieną gi gyvenančiųjų Australijoje katalikų yra milijonas suviršum (1,011,550). Visa Australija padalinta į penkis bažnytinius apskrėtius turi 6 antvyskupius arba arcivyskupus, (tarp kurių 1 yra kardinolas), 21 vyskupą ir 1300 kunigų. Mokyklose daugiau negu 600 zokoninkų mokina jaunuomenę. Zokoninkų yra apie 5500. Jaunimui mokinti įsteigta 202 teip vadinamu „kolledžų“ iš kurių 33 paskirta berniukams, 169 mergaitėms. Be to dar randasi 235 augštesnės ir 1087 pradinės mokyklos. Prieglaudų namų—94. Neperseniai Australijos vyskupai suvažiavę atliko tretįjį visotinį bažnytinių susirinkimą. Tokiu būdu katalikų Bažnyčios padėjimas Australijoje yra tikrai pavydėtinas, kokio kitur visoj pasaulėj vargiai berašime“. Teip rašo minėtasis laikraštis.

Sulyginkim dabar Australiją su viena tik mūsų Žemaičių vyskupija.

Pagal pernykščios rubricelės visoj Žemaičių vyskupijoje katalikų buvo 1,254,540, tai yra apie 243 tukstančius daugiau negu visoj Australijoje. Tuotarpu antvyskupio pas mus nei vieno (apie kardinolą mes nei nesvajojam), vyskupų vos tik 2, kunigų išviso tik 623, tai yra beveik dvigubai mažiau negu Australijoje. Zokoninkų tik 9 ir tie kai po persenę niekam nederą; zokoninkų vos 14, kurios visos irgi baigia savo amžį. Prieglaudų namų tik keliatas. Dvasiška mokykla tik viena Kauno seminarija. Kitų bažnytinių mokyklų nei pradinių, nei vidutinių, nei augštesnių mes visai neturim. Tokiu būdu vargiai mes kada nors susilyginsim su Australija. Kun. A. D.

Žinios iš Kauno gubernijos.

Kaunę 15 sausio Žemdirbių draugijos butę atsilaike antroju atvėju taryba dėl pašalinės lenkiškos mokyklos įkurimo Kauno mieste. Iau septintoje valandoje vakarę susirinko įstabus skaitlius ponų ir ponių, o pusėje aštuntos prasidėjo taryba, pirmininkaujant p. Čarnockui. Nuo pat pradžios p. Obeziarskėnė padarė atskaitą pirmosios susėigos, buvusios 3 sausio šių metų, pažymėdama, juog antroji suseiga turi galutinai nuspręsti busiančios mokyklos pakraipą. Taryba užtruko gan ilgai ir prasitęsė nēt už pusnakčio.

Didžioji dalis susirinkusiųjų tvirtino, busiančiai lenkiškai mokyklai reikint butinai religišką pakraipą turėti, savą nuomonę paremdami tuom, kad beveik visi lenkai, gyvenantieji Kaunę ir jo apylinkėje, išpažįsta katalikišką religiją, todėl ir lenkiškai mokyklai reikia buti su katalikišką pakraipą. Atsirado bet keliatas įpatų, kurie rėksmingai steigėsi pertikrinti, juog busiančiai mokyklai nēreikia suteikti religiškos pakraipos, tiktai praminti jinai stačiai lenkišką mokyklą, o pakraipą tegu nusprendžia jos mokytojai. Bet kiti visi teisingai atmetė šį sumanymą, tvirtindami, juog mokyklos pakraipą priguli spręsti ne mokytojams, bet gimdytojams.

Pagaliaus, pradėjus balsuoti, didumą balsų nuspręsta lenkiškai mokyklai buti su katalikišką pakraipą. Išrinkta komitetas šitokios mokyklos projektui įvykdinti. Komitetas

susidėjo iš 11 įpatų, kurių tarpę: Grapas Al. Tiškevyčius, kun. profesorius Žongolovyčius, p. p. Al. Mantvilas, Mik. Rekašis, p. Kozickis, Grapienė Rožė Tiškevyčienė, p. Hoppen'ėnė, P. Beresnevyčius ir kiti. Komiteto veikalas gan sunkus: išgauti leidimą mokyklai įkurti, išrinkti atsakius mokyktojus, surinkti piningus.

Tikslas labai iškilus,—suteikti jaunajai kartai priderantį išauklenimą tėviškoje kalboje. Tepaded' jiems Dievas! Laikas ir lietuviams susivienyti dėl lietuviškos mokyklos įkurimo Kaunę su katalikišką pakraipą. Tai butinai reikalingas daiktas ir galimas įvykdinti. Šitokiam šventam veikalui nepasigailės paaukauti pagal išgalę kiekvienas, kurs pripažįsta savę už lietuvį, kurs neskaito savę už atejuną ir kolonistą.

Iš Švėkšnos (Raseinių pavieto) rašo mums: Prieš naujus metus Mieželių sodžiuje naktį užpuolo ant ukininko Vilkio piktadariai, apsiginklavę kirviais, mietais ir keli šautuvais, o vienas revolveriu. Tai buta to paties sodžiaus ukininkų R., B., jo berno ir kitų girtuoklių. Vilkys yra atėjęs užkuriomis į Braziečių ukę, kaip pasakoja, atsinešęs 5 šimtus, o raštus pasidirbinęs ant 8 šimtų. Mirus moterei, teismas pripažino Vilkiui tiesą gyventi toje butoje, kol anam nabaštikės giminės neužmokės 800 rub. Vienok giminės nenori pamokėti, bet išvaryti be nieko. Paminėtieji piktadariai, netikėtai užpuolę ant Vilkio, labai primušė jį ir jo moterį su vaikais išvarė laukan, o visą turtą užgrėbė ir girtuoklavo linksmi per 3 dienas. Atsirado dar geras žmogus, kurs nelaimingą visą sukruvintą ir sumuštą Vilkį nuvezė pas gydytoją į Švėkšną ir paguldęs šiltamę kambaryje rupestingai prižiūrėjo, kol pasveiko. Buvo apreikšta policijai, kuri tečiaus neapsijėmė ką daryti, bijodama užkabinti piktadarių. Po to apreikšta valsčiui, kurs nurašė pas žemiečių viršininką, o tas numušė telegramą į gubernatorių. Pagaliaus praėjus ištisai savaitei, liepta policiemeistrui Švėkšnos su pagalbą rubežinės sargybos areštuoti kaltininkus. 3 sausio dieną policiemeistras su urėdninku, keliatu dešimtininkų ir 5 kareiviais apsupo sodžiu. Vienus piktadarius sujėmė, kiti pabego. R—šį, B. ir jo berną smarkiai aprankytus pristatė Raseinių kalynėn.

Savaimiai gr. Plioterio girių kirtikai pabugę atsakymo prieš teismą, atsiteisiai grapiui vieni piningais, kiti išduoda jam ant rašto apsiėjimą atsiteisti pagal nusprendimą išrinktų iš abiejų pusių teisėjų.

KURTUVĖNAI. (Šiaulių pavieto).

Ukininkas T. nuvezė į Vilnių pas gydytojus savo žmoną sergančią. Grįždamas namo buvo neatsargus ant stoties pasikiloti su pinigais. Jam paejus pažiūrėti beneateina traukinys, užpuolė tris piktadariai—9 valadoj' vakarę. Dū paturėjo už pažasčių, pristatė revolverius prie burnos, o tretysis nuo krutines iš čereslo isėmė 82 rub. ir visi pabėgo. Tas buvo šiemet prieš Kalėdas.

ŽEMAIČIŲ VYSKUPIJOJE

paskutiniu laiku įvyko šitos permainos tarp kunigų: Kun. Petras Jadviršis kamendorius iš Tverų ir Kun. Petras Jankevyčius kamendorius iš Deltuvos sumainyti vienas su kitu.

15 Sausio mirė Butkiškės Klebonas kun. Renediktas Garalevyčius.

Kun. Vladislovas Slabokas iš Girdžių filijos perkeltas į Butkiškę už kleboną. Kun. Edvardas Tomas, Skersnemunės kamendorius—į Girdžius už filialistą.

Redaktorius Prafotas A. Karosas.